

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΟΝΕΙΡΟ

ΤΟΥ Π.Κ. ΙΩΑΚΙΜΙΔΗ

Η ανωριμότητα της Ένωσης (διαφθορά και αξιοπιστία)

Το Κατάρκεϊτ που συγκλονίζει την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) ανέδειξε τα ελλείμματα του θεσμικού συστήματος της ΕΕ και ανομίες της γνωστής «φούσκας των Βρυξελλών», ιδιαίτερα στον άξονα της διαφάνειας και λογοδοσίας. Είναι ένα σύστημα που αφήνει ανοικτές πολλαπλές δυνατότητες για την άσκηση αθέμιτων πρακτικών και διαφθοράς προκειμένου να επηρεασθεί η (νομοθετική) διαδικασία παραγωγής πολιτικής. Και αναποφεύκτως, καθώς η Ένωση έχει αποκτήσει την αρμοδιότητα πολιτικής σε μεγαλύτερο αριθμό θεμάτων ιδιαίτερα στους τομείς οικονομίας, ρυθμιστικού καθεστώτος για την τεχνολογία, χημική βιομηχανία, διακίνηση αγαθών, κεφαλαίων και ατόμων, έχουν αυξηθεί ευκαιρίες και δυνατότητες άσκησης πίεσεων με θεμιτά και αθέμιτα μέσα για τον επηρεασμό της πολιτικής διαδικασίας. Ενώ το γεγονός ότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει αποκτήσει αποφασιστικές εξουσίες στη νομοθετική διαδικασία ως συννομοθέτης έχει προκαλέσει την έντονη προσοχή κάθε είδους ενδιαφερόμενου (επιχειρηματικών, οικονομικών λόμπι, ξένων κυβερνήσεων από ΗΠΑ μέχρι Κατάρ, αλλά βεβαίως και Ρωσίας και Κίνας για διαφορετικούς λόγους). Το θεσμικό σύστημα χρειάζεται επομένως μεταρρύθμιση τόσο μακροπολιτικού περιεχομένου όσο και δημοκρατικής ενίσχυσης και αναδιάταξης για να καταστεί περισσότερο αποτελεσματικό, δημοκρατικό και διαφανές και λιγότερο ευάλωτο στη διαφθορά και αθέμιτες εξωτερικές πιέσεις.

Σε γενικότερο επίπεδο και παρά το γεγονός ότι υπάρχουν διάφορα όργανα για την καταπολέμηση της διαφθοράς, κακοδιαχείρισης κ.λπ. (Γενικός Εισαγγελέας, OLAF, Ευρωπαϊός Διαμεσολαβητής κ.ά.), απουσιάζει ένα Σώμα με τις εξουσίες εκείνες για την επίβλεψη εφαρμογής των κανόνων δεοντολογίας και ηθικής απ' όλους τους θεσμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, επικουρικά όργανα κ.λπ.). Η Επιτροπή έχει σχετικές ρυθμίσεις αλλά με περιορισμένη εμβέλεια. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα μέλη του ουσιαστικά δεν «ελέγχονται» δεοντολογικά από κανέναν παρά τις αυξημένες πιέσεις στις οποίες υπόκειται. (Το

Κοινοβούλιο ελέγχει ως γνωστόν την Επιτροπή και μπορεί υπό προϋποθέσεις να την οδηγήσει σε παραίτηση για ζήτημα διαφθοράς όπως συνέβη το 1999 με την Επιτροπή Σαντέρ).

Παρόλλα όμως θα πρέπει να απλοποιηθεί το όλο σύστημα της Ένωσης - αίτημα (απλοποίηση/ simplification) που βρίσκεται στη διαπραγματευτική διαδικασία από το 1990 (Συνθήκη Μάαστριχτ). Η περίπλοκη γραφειοκρατία εκτρέφει αδιαφάνεια και τελικά διαφθορά. Ακόμη θα πρέπει να εξεταστεί η μείωση του αριθμού των μελών του ΕΚ από τα 751 που ορίζονται από τη Συνθήκη της Λισαβόνας (705 σήμερα). Είναι υψηλός αριθμός (λόγω διαδοχικών διευρύνσεων της Ένωσης) αν και ορισμένες χώρες έχουν αναλογικά πολύ περισσότερα μέλη στα εθνικά Κοινοβούλιά τους (π.χ. Ελλάδα), αλλά και λιγότερα (π.χ. ΗΠΑ). Στη διαδικασία επεξεργασίας του Ευρωπαϊκού Συντάγματος/ Συνθήκης Λισαβόνας είχε προταθεί ο συνολικός αριθμός των 500 μελών για την Ένωση - 28 και με εφαρμογή ουσιαστικού «πόθεν έσχες», μπρώτο επαφών, ακύρωση της κουλτούρας της ατιμωροσίας (πάντως μια δέσμη δέκα μέτρων αναμένεται το νέο έτος από την πρόεδρο του ΕΚ Ρ. Μέτσολα για την καταπολέμηση της διαφθοράς).

Ορισμένα μέτρα θα πρέπει να ληφθούν και σε επίπεδο κρατών-μελών. Όπως η επαναφορά της λίστας (και κατάργηση του σταυρού προτίμησης) στην εκλογή των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (με όσο το δυνατόν δημοκρατικότερο τρόπο κατάρτισης της λίστας). Και οι πολιτικές δυνάμεις θα πρέπει να μην αδιαφορούν ως προς το πρότυπο του ευρωβουλευτή που επιλέγουν να αναδείξουν. Τα κακά παραδείγματα πολλά. Σ' ένα ραγδαία μεταβαλλόμενο γεωπολιτικό περιβάλλον η διατήρηση, ενίσχυση, ενθλίωση τελικά της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αξιοπιστίας της ως του κατ' εξοχήν συστήματος δικαίου και δημοκρατίας είναι κρίσιμο ζήτημα (βλέπε σχετικά και το τελευταίο πολύ ενδιαφέρον βιβλίο του **Α. Τσοούκλη**, «Europe's Coming of Age», London, Polity, 2022).

Ο καθηγητής Π.Κ. Ιωακίμινος είναι πρώην πρεσβευτής - σύμβουλος του ΥΠΕΞ και μέλος της συμβουλευτικής επιτροπής του ΕΝΑΜΕΠ.